

Ануфрієва В.В.¹, Степурко Т.Г. ¹, Юрочко Т.П.¹, Шевченко М.В.¹, Барська Ю.Г.¹,
Хренов М.В.²

**РОЛЬ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я: ПРИКЛАД РАНЬОГО ВИЯВЛЕННЯ РАКУ ШИЙКИ МАТКИ ТА
РАКУ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ В М. ЖИТОМИР**

¹Школа охорони здоров'я, Національний університет "Києво-
Могилянська академія", м. Київ, Україна, valentina.anu@gmail.com

²Заступник мера Житомира з гуманітарних питань, м. Житомир,
Україна, випускник Школи охорони здоров'я, Національний університет
"Києво-Могилянська академія" 2008 року

Ключові слова: онкологічні захворювання, раннє виявлення,
комунікаційно-інформаційна кампанія

Профілактичні заходи онкологічних захворювань формують найбільш високий потенціал системи громадського здоров'я та є економічно більш ефективним довгостроковим механізмом контролю раку (рекомендації ВООЗ, 2013). Рання діагностика і доступ до якісної, доступної та своєчасної допомоги є наріжним каменем боротьби проти раку молочної залози та шийки матки у жінок. В останні роки онкологічні захворювання жінок були включені в глобальний порядок денний Цілей сталого розвитку ООН.

В Україні, онкологічні хвороби входять в першу десятку причин смертей, а серед жінок найбільш розповсюдженим є рак молочної залози (21%), а рак шийки матки – 5% (ВООЗ). Саме для цих типів раку серед жінок є найбільш солідна доказова база, яка наголошує на потребі раннього виявлення раку задля продовження років життя й забезпечення

належної якості життя (World Health Organization. (2009). Breast cancer: Prevention and control).

Для досягнення результатів в зниженні захворюваності і смертності від раку необхідна з одного боку активна позиція громадськості та високий рівень онкологічної настороженості населення. Адже окремі фактори ризику можуть бути змінені за допомогою інформаційно-мотиваційних заходів. Тож, важливим є дизайн та впровадження інформаційно-освітніх заходів задля підвищення рівня знань і формування мотивації до піклування про власне здоров'я. З іншого боку, важливими є принципи фінансування та організації послуг охорони здоров'я, які б забезпечували доступність та якість послуги. Таким чином, за наявності мотивації до скринінгових заходів у людей вони б не зіштовхувалися б з географічною, фінансовою чи фізичною недоступністю послуги, або ж з психологічною – ставленням медичного персоналу.

Для того, щоб підійти комплексно до розробки кампанії з раннього виявлення раку молочної залози та раку шийки матки, місто Житомир та Школа охорони здоров'я наприкінці 2016 року розпочали підготовку проекту, метою якого є збільшення рівня раннього виявлення, а також підвищення обізнаності жінок щодо факторів ризику та необхідності регулярного скринінгу раку молочної залози та шийки матки.

Проект включає чотири складові: 1. Формування політики громадського здоров'я щодо запобігання раку шийки матки та раку молочної залози на рівні міста; 2. Організація та фінансування відповідної медичної допомоги; 3. Освітній компонент, а саме – навчання медичного персоналу, а також другою цільовою аудиторією є громада; 4. Комунікаційно-інформаційна кампанія.

Наразі вже зібрано та проаналізовано доступні статистичні дані, проведено внутрішній аудит ресурсів залучених до проекту медичних установ; сформовано бачення комунікаційно-інформаційної кампанії.

Первинною цільовою аудиторією проекту є соціально активні жінки віком 35–65 років, які проживають в місті Житомир. Вторинна цільова аудиторія – дівчатка шкільного віку (в частині проведення лекцій), члени родини (в частині візуальної реклами); лікарі загальної практики-сімейної медицини (в частині роботи з цільовою аудиторією та участі в програмі мотивації).

Основним результатом аудиту є наступне: лікарі користуються добре розробленими локальними медичними протоколами, проте за браком часу і великим навантаженням виконують мінімально передбачені заходи інформування пацієнток (за зверненням на прийомі). Існує невелика кількість активних в місцевих медіа завідуючих відділень та провідних лікарів, які в своїх виступах наголошують на важливості превенції раку шийки матки та молочної залози. Однак, поки що немає загальної політики регулярності таких медіа активностей або об'єднання їх в єдину мету з єдиним меседжем. Спостерігається брак візуального роз'яснювального матеріалу в деяких відділеннях при тому, що в жіночих консультаціях оновлене обладнання, що дозволяє проводити діагностику з високою точністю. З боку жінок спостерігається недбале ставлення до важливості регулярних оглядів. Жінки звертаються до лікаря, коли вже "болить", або навіть самостійно пальпується новоутворення, що призводить до значної кількості виявлення раку молочної залози запущеного характеру.

Проект також включатиме аналіз попереднього міжнародного досвіду та досвіду інших областей України задля уникнення повторення помилок щодо комунікації та організації надання допомоги.